

NSG
Norsk Sau og Geit

Referat

Sak 20/06 punkt 2 korrigeret 26.09.06

Møte nr 2/2006 i Avlsrådet for sau

Tid: 13. juni kl 11:00 – 14. juni kl 14:45, 2006
Sted: Garder kurs- og konferansesenter, Gardermoen
Tilstede: Deltakere
Bjørn Høyland - leder
Frank Simensen, region Nord (vara for Eirik Larsen)
Jostein Hausberg, region Midt
Kristen Rishes, region Vest
Ivar G. Slettemoen, region Øst
Per Liahagen, Gilde Norsk Kjøtt
Rolf A. Aass, KLF
Gunnar Klemetsdal, IHA/UMB

Thor Blichfeldt – avlssjef i NSG

Observatører:
Inger-Johanne Holme, avlsrådgiver NSG
Tone Maria Hanssen, avlsrådgiver NSG
Inger Anne Boman, avlsrådgiver NSG
Sigbjørn Eikje, stipendiat NSG
Ewa Wallin, fagsjef NSG semin
Turid Sundt, regionkonsulent Vest
Stig-Runar Størdal, regionkonsulent Midt
Jon Lilleslett, regionkonsulent Øst
Terje Bakken, regionkonsulent Øst

Referent: Inger Anne Boman

Sakliste:

- 17/06 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE
- 18/06 GODKJENNING AV REFERAT AVLSRÅDSMØTET 10.-11. JANUAR 06
- 19/06 DMU OG ENDRINGER I INDEKSBEREGNINGENE
- 20/06 REGLER FOR VÆRERINGER
 - 1. KRAV TIL EN AVDELING I EN RING
 - 2. KRAV OM Å STILLE FLOKKEN TIL RÅDIGHET FOR RINGEN
 - 3. REVISJON AV REGELVERKET
- 21/06 STATUS FOR AVLSARBEIDET I DE 3 RASEGRUPPENE
- 22/06 OPTIMALISERING AV RINGARBEIDET
- 23/06 RINGANALYSEN

24/06 AVLSARBEIDET FOR ULL

25/06 KÅRING

1. POENG VED KÅRING
2. OPPLÆRING AV SAUEDOMMERNE HØSTEN 2006
3. PRØVEOPPLEGG MED KLIPTE LAM TIL KÅRING

26/06 GODTGJØRELSE TIL RINGEN ETTER KVALITET PÅ ARBEIDET

27/06 HELSEARBEID I RINGENE MHT TIL SMITTSOMME SJUKDOMMER

28/06 REFERATSAKER

1. "SMÅRASENE"
2. SEMIN
3. NORMALVEDTEKTER FOR VÆRERINGER

4. NEDLEGGING AV RINGER SOM IKKE ER AKTIVE

29/06 NESTE MØTE I AVLSRÅDET

30/06 EVENTUELT

17/06 Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak:

Innkalling og sakliste godkjennes.

18/06 Godkjenning av referat Avlsrådsmøtet 10.-11. januar 06

Vedtak:

Referatet godkjennes.

19/06 DMU og endringer i indeksberegningene

DMU er det nye indeksprogrammet vi vil ta i bruk. Dette er et generelt program som brukes i mange land og for mange dyreslag. Det teoretiske grunnlaget for programmet er BLUP, samme metode som brukes i dagens indeksberegningsprogram.

Hele landet kan nå beregnes samlet for hver rasegruppe. Modellen er tilnærmet som før, men ull er fjernet og vårvekt vil bli brukt i utregningen av morevne dersom vårvekt fins. Forslag til endring av skalering av indekser ble lagt fram. Det ble orientert om forventede konsekvenser av omlegging til DMU for de ulike kjønn, rasegrupper, puljer (NKS) og fylker.

Vedtak:

1. DMU brukes til offisiell indeksskjøring fra og med først-kommende indeksskjøring.

2. O-indeksen skal være sammenlignbar over kjønn og fylker. Den trunkeres (avkortes) ikke (jf sak 48/05), så det fins ingen nedre eller øvre grense for O-indeks.
3. Alle fødte dyr siste 5 år i avlsbuskaper (ringer og væreholdslag) inngår i indeksmiddelet (både søyer og værer).
4. Avlsbesetningenes middel skal ligge på 110 i år som en overgangsordning. Middelet justeres med ett indekspoeng per år ned til 105.
5. Bruksbesetninger skaleres slik at de blir sammenlignbare med andre, både i og utenfor ring.
6. Lamindeks publiseres for saulam i live på samme skala som avlssøyer både i august og oktober.
7. Lamindeks publiseres som en prøveordning for værlam i live.
8. Lamindeks legges i individtabellen men ikke i værtabellen (og dermed heller ikke i 'Verebasen på Internett').
9. Værer som ikke er avkomsgranska, skal ikke ha indeks.
10. Alle søyers indeks skal oppdateres ved hver indeksskjøring.
11. K- og M-indeks avvikles.
12. Ny S-indeks, der S står for slaktelam, innføres med vektlegging på delindeksene for slaktevekt (50 %), kjøttfylde (25 %) og fett (25 %). S-indeksen legges på den tidligere K-indeksens plass i tabeller. S-indeks gis bare til granska værer og fødte værlam (til lam bare i individtabellen). Værer med høy S-indeks kan brukes i bruksdyrkryssning hvis ikke O-indeksen er høy nok til å brukes til påsett av søyer.
13. Augustindeks beregnes i slutten av juli som før.
14. Oktoberindeksene beregnes 3 eller 4 ganger i høst, eksempelvis; 6. oktober (slakt tom 29. september), 20. oktober (slakt tom 13. oktober) og 10. november (slakt tom 3. november) og kanskje 17. november. Det er nødvendig med dialog med sauekontrollen angående trykking av søyeindekslister samt datamaskinkapasitet i forhold til andre brukere. Avlsrådet vil derfor måtte komme tilbake til saken på neste møte.
15. Rasegruppene NKS, spæl, sjeviot og pelssau beholdes som før inntil videre med små endringer. Dorset og charolais legges til i NKS-gruppa. Nor-X tilbakeføres til NKS. Villsau og gammalnorsk spælsau skal ikke inngå i spælgruppa. Det er flere småraser som muligens bør tas ut av rasegruppene som får indeks. Avlsrådet kommer tilbake til saken ved en senere anledning.
16. Dyr som selv er kryssningsdyr mellom rasegrupper skal fortsatt ikke ha indeks. Kryssningslam bidrar til moras lammetall, men ikke med andre opplysninger.
17. Avlsavdelingen bes om å beregne indekser for oktober 2005 med DMU snarest for å gi en pekepinn om hvordan augustindeksene for værene vil bli. En må regne med noe omrangering av værer fra ulike NKS-puljer. Disse indeksene legges kun i værtabellen og i værebasen på Internett så snart de er beregnet. Morindeks blir ikke endret i værebasen i denne forbindelse.
18. Informasjon om omleggingen av indeksberegningen legges på hjemmesiden til NSG samt at det omtales i Sau og Geit.
19. Reviderte veiledende priser for granska værer tas opp på neste avlsrådsmøte.

20/06 Regler for væreringer

1. Krav til en avdeling i en ring

Væreringen er den økonomiske/juridiske enheten som har saueholdere som medlemmer. En avdeling i en værering defineres som et antall besetninger med sau av samme rasegruppen (NKS, spæl eller sjeviot) som sirkulerer prøveværer mellom seg, og som ikke utveksler prøveværer med andre besetninger utenom avdelingen. En værering kan bestå av en eller flere avdelinger. Avdelingene trenger ikke alle å ha den samme rasegruppen, slik at en ring nå kan omfatte flere rasegrupper.

Vedtak:

En avdeling må:

- Bestå av minst 3 besetninger.
- Granske minst 5 prøveværer årlig.
- Sirkulere prøveværene slik at alle værene har avkom i minst 3 besetninger, og slik at ikke mer enn 60 % av avkomsgruppa kommer fra en og samme besetning.
- Bruke så mye semin at det skapes tilstrekkelige genetiske bånd til å regne sikre indekser, og slik at avdelingen ikke er avhengig av å rekruttere egne eliteværer for påsett.

Kravet til seminbruk bestemmes ut fra følgende formel:

$$[\text{Seminprosenten} * \text{antall prøveværer}] \geq 1$$

Dette betyr at med 5 prøveværer skal seminprosenten være minst 20 %, med 10 prøveværer minst 10 % semin. Seminprosenten regnes som andel av paringene i besetningen med Avlsrådets utvalgte semineliteværer.

Som en konsekvens av det som står over, må søknaden fra Sveio SmaleSamdrift om å ”Oppretta avdeling i ein og same buskap” avslås.

2. Krav om å stille flokken til rådighet for ringen

I henhold til regler for væreringer skal alle søyer av samme rasetype være med i væreringen. Det har den siste tida vært gitt dispensasjon fra denne regelen og vi ønsker nå å åpne for å holde deler av flokken utenom ringarbeidet.

Vedtak:

Hvis besetningen har inntil 50 søyer innen den aktuelle rasegruppen, skal alle søyer stilles til disposisjon for ringen. Hvis besetningen har over 50 søyer innen den aktuelle rasegruppen, må minst 50 % av søyene som går ut over 50 stilles til rådighet for ringen, i tillegg til de 50 første.

Formelen blir:

$$\text{Søyer til ringen} = 50 \text{ søyer} + [\text{søyer i flokken} - 50] * 50 \%$$

Søyene som holdes utenom ringarbeidet skal være blant den dårligste halvdelen av søyene i flokken, vurdert ut fra O-indeksen.

3. Revisjon av regelverket

Regelverket må tilpasses vedtakene i sakene ovenfor, og til nyorganiseringen av avlsarbeidet med regionledd osv.

Vedtak:

Arbeidsgruppa skal legge fram forslag til nye regler for væreringer til neste møte i Avlsrådet. Det nye regelverket trer i kraft umiddelbart når det blir vedtatt.

21/06 Status for avlsarbeidet i de 3 rasegruppene

Det ble gitt en orientering om populasjonsstørrelse, omfang av granskningene, avlsmessig framgang, generasjonsintervall og innavløkning.

Vedtak:

Orienteringen ble tatt til etterretning.

22/06 Optimalisering av ringarbeidet

Sigbjørn Eikje har simulert effekten av endringer i eliteparingsprosenten, seminprosenten og avkomsgruppestørrelsen i de tre rasegruppene på forespørsel fra avlssjefen. Resultatet ble presentert for Avlsrådet.

Vedtak:

Følgende retningslinjer gjelder for sesongen 2006/2007:

NKS (som i fjor)

- Maksimalt 35 % eliteparinger.
- Minimum 5 %, helst 10 % semin (semineliteværer).
- Minimum 30 høstvekter / 15 slaktevekter for å få tilskott for en prøvevæver.

Spæl

- Maksimalt 30 % eliteparinger.
- Minimum 5 %, helst 10 % semin (semineliteværer).
- Minimum 25 høstvekter / 15 slaktevekter for å få tilskott for en prøvevæver.

Sjeviot

- Maksimalt 25 % eliteparinger.
- Ingen krav om bruk av semin.
- Minimum 15 høstvekter / 10 slaktevekter for å få tilskott for en prøvevæver.
- Avlsrådet ønsker et møte med avlsmiljøet for sjeviot om framtidig avlsarbeid.

23/06 Ringanalysen

Et forslag til en nettbasert ringanalyse med fokus på genetisk nivå og bruk av avlsdyr ble lagt fram.

Vedtak:

Avlsrådet ønsker at ringanalysen videreutvikles i henhold til det framlagte forslaget med endringer som kom fram i møtet. Analysen lanseres først for Avlsrådet før det tas i bruk.

24/06 Avlsarbeidet for ull

I et møte med Norilia ble man enige om følgende:

- Ullstasjonene tar arbeidet med å bedømme ullfellene fra aktuelle prøveværer på samme måte som i 2005. Det bør sendes inn feller fra ca 50 % flere værer enn ringen har tenkt å sette inn, slik at det kan selekteres også med grunnlag i informasjonen fra ullstasjonen.
- Hvilke kriterier som skal bedømmes, og hvilken skala som skal brukes, utarbeides i fellesskap mellom Norilia og NSG. Fagtjenesten for ull også skal høres.
- Vi gjennomfører et prøveprosjekt i noen ringer der aktuelle kandidater for ringen klippes seinest 14 dager før kåring. Resultatene fra ullstasjonens bedømmelse må foreligge før kåring, og vil erstatte kåringsdommerens bedømmelse.

Vedtak:

1. Innsending av ullfeller fra potensielle prøveværer til ullstasjon opprettholdes, det kan sendes inn opptil 50 % flere feller enn antall prøveværer som settes inn.
2. Ullfeller som sendes inn skal følges av en ullprøve fra krysset for marg-/dyrehåranalyse.
3. Skjema for ullstasjonen revideres, bl.a. ønsker vi firedeling av skala.
4. Godtgjøring til ringene for innsending av ullfell endres fra en fast sum per ring til kr 125 per innsatt prøvevæ.
5. Innsending av spællullprøver til ull-labben på Ås avvikles som avlstiltak.
6. Prøveprosjekt med bedømming på ullstasjon før kåring, gjennomføres. Se sak 25/06.

25/06 Kåring

1. Poeng ved kåring

Vraking av avlsdyr på grunn av enkelttegenskaper er generelt ikke en optimal seleksjonsmetode. Det viser seg dessuten at vektleggingen av vektavvik og ættepoeng ved kåring er skjev når en ser på sammenheng med værenes O-indekspoeng etter gransking. Det ble derfor lagt fram et forslag om å redusere vraking for enkelttegenskaper, redusere vektlegging av vektavvik og øke vektlegging av ættepoeng ved kåring.

Vedtak:

1. Poengskalaen for kropp, bein, ullkvalitet og ullmengde utvides til å gå fra 5 til 10, uten å endre hvor de enkelte kvaliteter fra 7 og oppover plasseres på poengskalaen. Minstekravet for å bli kåret settes til 6 poeng for hver enkelt av egenskapene.
2. Vrakingsårsak skal alltid oppgis hvis et lam vrakes. Dette legges inn som et krav i pc-kåringsprogrammet. Merknadsfeltet bør brukes til å gi utfyllende opplysninger, for eksempel hvis et lam vrakes pga ullpoeng kan filting være oppgitt i merknadsfeltet.
3. Vektavvikets betydning i sumpoenget halveres til 0,5 poeng per kg.
4. Krav til vektavvik settes til 2 kg for alle rasegrupper (dvs 1 poeng).
5. Ættepoeng er lamindeks minus 100.
6. Et minstekrav til ættepoeng innføres.
7. Krav til ættepoeng settes til 5 for 2006 men skal økes til 10 på sikt.
8. Minstekrav til sumpoeng heves til 45.
9. Det nedsettes en arbeidsgruppe som skal revidere regler for kåring bestående av Bjørn Høyland, Per Liahagen, Thor Blichfeldt og Inger Anne Boman. Arbeidsgruppa fikk fullmakt til å vedta nye kåringsregler. Reglementet skal foreligge innen 10. august.
10. Kjøttkåring vil også i år være et tilbud i regi av Gilde Norsk Kjøtt. Avlsrådet vil vurdere å invitere til et samarbeid om kåring mellom NSG og Gilde Norsk Kjøtt på sikt.

2. Opplæring av sauedommerne høsten 2006

Det vil være et behov for å lære opp kåringsdommerne i det nye som er vedtatt, og for å standardisere arbeidet. Fagtjenesten for ull har fått 60 000 kr på årets budsjett til opplæring av kåringsdommerne, og NSG har fått 40 000 kr fra SLF til det samme. Opplæringstiltak som går ut over en ramme på 100 000 kr må finansieres regionalt. Ettersom kåring er et tiltak som er lagt til avlsutvalget i fylket, er det naturlig at penger til opplæring av dommerne tas fra det som overføres fra regionutvalget til fylkene.

Vedtak:

1. Avlsavdelingen får ansvaret for å utarbeide et opplegg for opplæring av kåringsdommere høsten 2006.
2. Praktisk gjennomføring avtales med regionene som samrår seg med fylkene.
3. Vi forsøker å finne en sentral finansiering på kr 100 000, fordelt med kr 40 000 på NSG og kr 60 000 på Fagtjenesten for ull. Det resterende tas fra fylkenes bevilgninger.
4. En bør oppfordre dommere til å dømme på minst tre kåringsssjå og konsentrere opplæring om aktive dommere.
5. Det er tilstrekkelig med 1 dommer for å kåre en vær.

3. Prøveopplegg med klipte lam til kåring

Avlsutvalget i Rogaland søker Avlsrådet om å få gjennomføre et prøveopplegg med klipping av lamma før kåring. Ullfellen vil bli

vurdert på ullstasjonen og resultatet vil foreligge på kåringsdagen. Forsøket søkes gjennomført i Suldal, Rennesøy og Time høsten 2006.

Vedtak:

Avlsrådet stiller seg positiv til at avlsutvalget i Rogaland gjennomfører et forsøk i begrenset omfang med å stille klipte lam til kåring. Det er en forutsetning at ullstasjonens vurdering av ullfellen foreligger på kåringsdagen og brukes av kåringsdommerne i forbindelse med kåringa. Avlsrådet ber om en fyldig rapport fra prøveopplegget seinest innen utgangen av 2006.

26/06 Godtgjørelse til ringen etter kvalitet på arbeidet

Det har hittil blitt betalt et beløp per granska vær, uavhengig av hvilken indeks væren har fått. Beløpet per vær har vært omkring 1400 kr. Det er god grunn til å stimulere kvalitetsarbeid i ringene, og å premiere de ringene som legger arbeid i å lage gode eliteparinger og bruker mye semin for å få opp indeksnivået. Midler til premiering kan fremskaffes ved å regulere grunnprisen.

Vedtak:

1. Granska prøveværer som er etter de eliteseminværene Avlsrådet velger ut, gis i år et granskingstilskott som er 300 kr høyere per dyr enn for andre granska værer (se vedtak 19/05).
2. I tillegg innføres det et tillegg for indekspoeng over 100 på kr 10 per poeng for prøveværer som granskes i sesongen 2005/2006. Dette tillegget trappes opp med kr 10 per poeng og år de neste årene opp til kr 50.

27/06 Helsearbeid i ringene mht til smittsomme sykdommer

Lisbeth Hektoen og Synnøve Vatn fra Helsetjenesten for sau og Ingrid Melkild fra KOORIMP var til stede under behandlingen av denne saken.

Synnøve Vatn fra Helsetjenesten for sau orienterte om alvorlige småfesykdommer i Norge og utlandet og om forslag til tiltak i "Prosjekt forvaltning av smittsame småfesykdomar". Hun la også fram et forlag om at det nedsettes en arbeidsgruppe med medlemmer for eksempel fra:

- Helsetjenesten for sau
- KOORIMP
- Avlsrådet i NSG
- NSG sentralt
- Gilde Norsk Kjøtt/KLF

Vedtak:

1. Avlsrådet støtter oppretting av arbeidsgruppa og ønsker at NSG skal være representert. Det må være opp til styret i NSG å oppnevne representanter.
2. Hvorvidt det skal være tillatt å kåre vær fra besetninger med geit som ikke er fri for CAE eller hvis det er fôret med geitemelk eller fôrrester fra geiter bestemmes endelig under revidering av kåringsreglementet.
3. Om besetninger som også har geit som ikke er fri for CAE kan delta i ring, tas opp i neste avlsrådsmøte under revidering av regler for væreringer.

28/06 Referatsaker

1. "Smårasene"

- NSG er forpliktet til å ha et avlssopplegg for raser som er godkjent. Grå trønder og gammelnorsk spæl har Norsk Landbruksmuseum tatt ansvar for. NSG bør bidra til at det blir utarbeidet rasestandard (eksempel for dalasauen ble lagt fram). Egne kåringsregler kan lages når rasestandard foreligger. Det vil bli en utfordring å finansiere opplæring av dommere.
- Det er mest hensiktsmessig å føre stambok i sauekontrollen.
- Dataprogrammet "Eva" kan tas i bruk som et verktøy for å begrense innavlsøkning i små populasjoner.

Vedtak:

Orientering tas til etterretning. Avlsrådet ønsker at midler brukt på smårasearbeid synliggjøres i regnskapet.

2. Semin

- NSG Semin AS er nå heleid av NSG.
- "Samdrift" mellom Særheim og Blindheim der værere flyttes i sesongen.
- Frysing av sæd i 2006 vil skje på Staur med maskin leid av Geno. Vi ønsker å kjøpe en maskin til bruk på Særheim i tillegg.
- Inntak av seminværer høsten 2006 planlegges når DMU-indekser foreligger i august. Må vente på disse ettersom det kan bli omrangering av NKS-værer fra ulike puljer.
- Det er ikke meldt interesse for innsett av seminværer til kostnadsbaserte priser fra "smårasene" på seminstasjonene i 2006.
- Det må finnes en løsning slik at sæddoser og seminværer kan bokføres til reelle statusverdier ved nyttår 2006.

Vedtak:

Orientering tas til etterretning.

3. Normalvedtekter for væreringer

Det fins et reglement for væreringer, men ikke normalvedtekter. Det er nødvendig med vedtekter for registrering i Brønnøysundregisteret. Kristen Risnes la fram et forslag til normalvedtekter.

Vedtak:

Forslaget til normalvedtekter prøves ut i en ring med en endring som fremkom i møtet.

4. Nedlegging av ringer som ikke er aktive

Ringer som ikke lenger er i drift bør legges ned formelt.

Vedtak:

Følgende ringer legges ned med øyeblikkelig virkning:

- Ring 2 Østfold seminring
- Ring 59 Lesja
- Ring 111 Kvinesdal spælseminring

- Ring 119 Jærtex
- Ring 145 Fusa-Tysnes seminring

De tidligere medlemmene har dermed ikke lenger avlsbesetninger med mindre de er blitt medlem i andre ringer.

29/06 Neste møte i avlsrådet

Vedtak:

Det blir telefonmøte fredag 25. august kl 09:00-12:00.

30/06 Eventuelt

Ivar Slettemoen fremmet et ønske om å avle for en sau som klarer seg mest mulig uten hjelp. Hjelp under lamming, livskraft på lam og sugeevne er eksempler på egenskaper som kan vektlegges. Thor Blichfelt påpekte at avlsmål, registreringer og økonomisk vektlegging bør tas opp på brei front. Samarbeidsrådet for sauekontrollen kan være et godt forum for å se på muligheter for eventuelle nye registreringer.

Vedtak:

En plan for gjennomføring av drøfting av avlsmål, registreringer og økonomisk vektlegging må diskuteres på telefonmøtet i august.